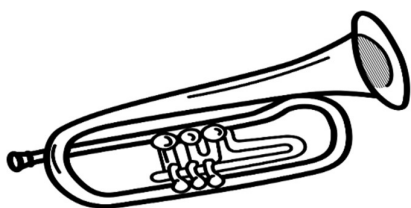

DCD & MUZIEK

“Hot” or “Not”: de instrumenten

Binnen elke instrumentengroep zijn een aantal instrumenten meer aanbevolen dan andere voor kinderen met DCD. We onderscheiden zang, blaas-, slag-, snaar- en strijkinstrumenten. De meest voorkomende instrumenten staan telkens naar moeilijkheidsgraad opgesomd in een denkwolk, beginnend met de meest eenvoudige. De opsommingen van voor- en nadelen zijn zeker niet limitatief, maar geven de belangrijkste zaken weer.

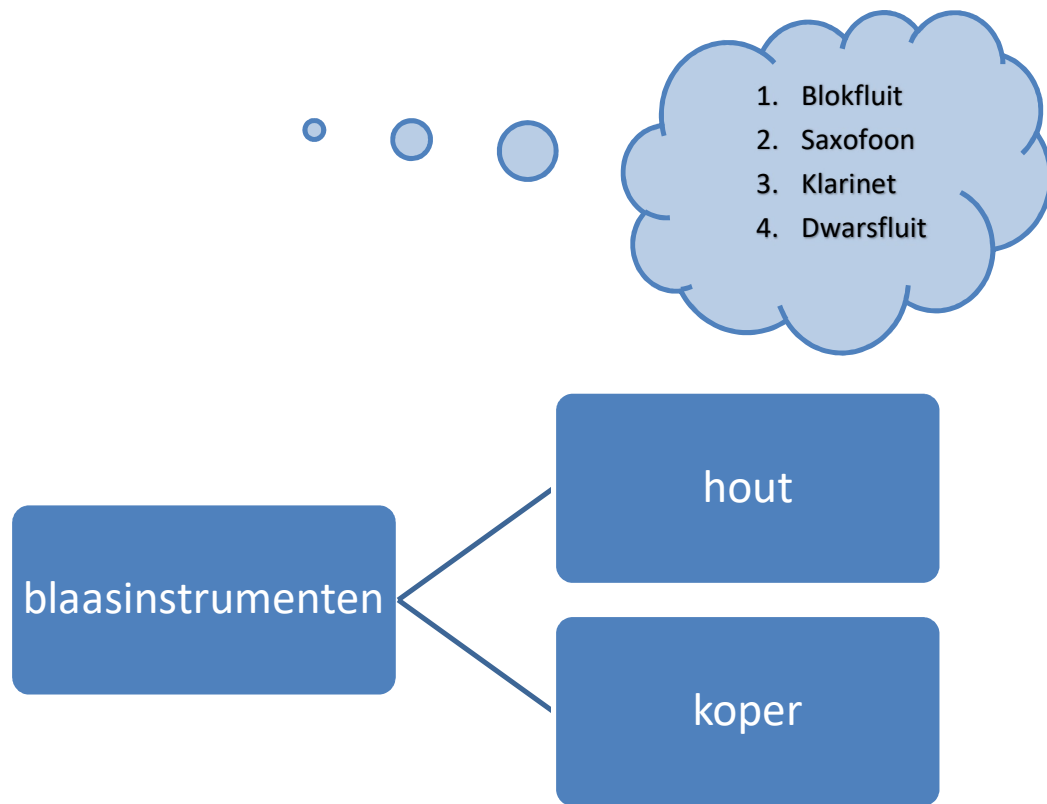
Blaasinstrumenten

“Koperinstrumenten worden aangeraden omwille van de grovere motorische handeling.”

Voor de blaasinstrumenten zijn hieronder een aantal voor- en nadelen opgesomd.

Voordelen	Nadelen
<ul style="list-style-type: none">❖ Koperinstrumenten vereisen grovere bewegingen/handelingen in arm en hand, minder ventielen❖ 1 notenbalk en bijgevolg 1 sleutel❖ Kan je zowel staand als zittend bespelen	<ul style="list-style-type: none">❖ Oog-hand coördinatie + tegelijkertijd blazen❖ Bimanuele coördinatie: beide handen moeten een andere beweging doen❖ Grote longcapaciteit nodig

Binnen de blaasinstrumenten zijn 2 groepen te onderscheiden; de koper- en houtblaasinstrumenten. Verder kan je telkens per instrument de voor- en nadelen terug vinden.

Houtblazers

Blokfluit

Voordelen	Nadelen
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Visuele feedback doordat het instrument voor zich gehouden wordt ❖ Minder weerstand op het instrument, minder blaaskracht nodig ❖ Geen moeilijke blaastechniek ❖ Licht instrument ❖ Vingers moeten weinig of niet verplaatsen 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ De vingers moeten de luchtgaatjes volledig afdekken voor een optimale klank

Dwarsfluit

Voordelen	Nadelen
<ul style="list-style-type: none">❖ Veel aanpassingen mogelijk❖ Minder weerstand op het instrument, minder blaaskracht nodig	<ul style="list-style-type: none">❖ Asymmetrische lichaamshouding❖ Extra aandacht nodig voor het omhoog houden van instrument❖ Geen visuele feedback❖ Moeilijke blaastechniek

Aanpassingen

- Kan met gesloten kleppen bespeeld worden
- Een alt-dwarsfluit: grotere kleppen
- Gebruik van zwanenhals of gebogen kopstuk, zodat men de fluit dicht bij het lichaam kan houden
- Dwarsfluiten voor kinderen
- Klevertjes op het kopstuk om het mondstuk goed te positioneren (of met een stift erop zetten)
- Gebruik van duimsteun

Klarinet

Voordelen	Nadelen
<ul style="list-style-type: none">❖ Symmetrische houding❖ Veel aanpassingen mogelijk	<ul style="list-style-type: none">❖ Redelijk grote blaasweerstand❖ Moeilijk in positie te houden doordat het gewicht van het instrument niet ondersteund wordt

Aanpassingen

- Draagkoord ter ondersteuning
- Klarinet in kunststof: lichter
- Houten kopstuk voor een mooie klank
- Bredere duimsteun
- Klarinetsteun die gewicht van klarinet overbrengt op been
- Lichter riet (minder hard blazen)

Saxofoon

Voordelen	Nadelen
<ul style="list-style-type: none">❖ Grote kleppen❖ Kleppen staan in logische volgorde (volgens toonladder)❖ Geen zware blaasweerstand	<ul style="list-style-type: none">❖ Zwaar instrument❖ Moeilijke mondstand en blaasstechniek❖ Asymmetrische houding❖ Geen visuele feedback

Aanpassingen

- Sensibiliteit verhogen door een oneffenheid op de kleppen te kleven
- Lichter riet
- Saxofoonsteun
- Symmetrische houding; saxofoon tussen de benen

Koperblazers

1. Trombone & (bas)tuba
2. Trompet & bugel
3. Hoorn

Trombone

Voordelen	Nadelen
<ul style="list-style-type: none">❖ Een schuif, geen kleppen/ventielen❖ Groot mondstuk, minder blaasweerstand❖ Steunt op schouder	<ul style="list-style-type: none">❖ Moeilijk in het begin om juiste positie van schuif te vinden

Aanpassingen

- Trombonesteun
- Kleurtjes op de schuif hangen om positie aan te leren

Trompet

Voordelen	Nadelen
<ul style="list-style-type: none">❖ Weinig bimanuele coördinatie nodig	<ul style="list-style-type: none">❖ Kleiner mondstuk = grote blaasweerstand❖ Speelhouding: armen opgericht

Aanpassingen

- Trompetsteun

Hoorn

Voordelen	Nadelen
<ul style="list-style-type: none">❖ Weinig bimanuele coördinatie nodig	<ul style="list-style-type: none">❖ Klanken maken door veranderen van lipspanning❖ Heel klein mondstuk; moeilijke blaastechniek

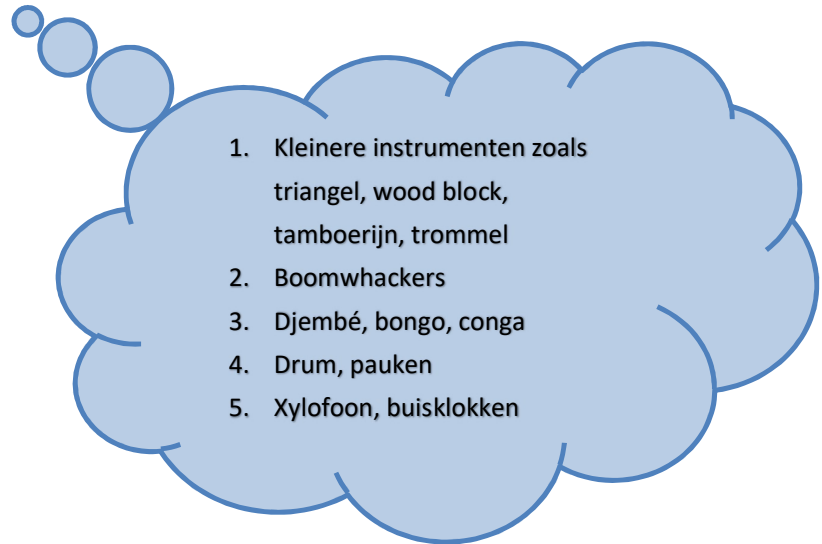

Aanpassingen

- Hoornsteun

Slaginstrumenten

“Slagwerk is duidelijk een groep waar sterk individueel moet gekeken worden naar de mogelijkheden, sterktes en zwaktes van jouw kind!”

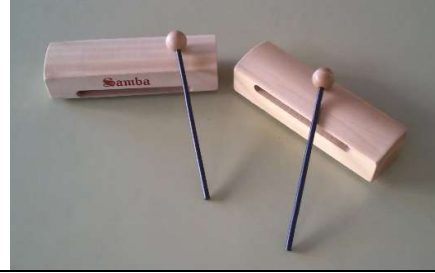
Voordelen	Nadelen
<ul style="list-style-type: none">❖ Bij ritmische slaginstrumenten is er geen melodisch aspect❖ Visuele feedback❖ Ruim aanbod qua grootte en moeilijkheidsgraad. Afhankelijk van het niveau van het kind, kan je hierin variëren❖ Er kan makkelijk op een laag niveau gemusiceerd worden, individueel of in groep	<ul style="list-style-type: none">❖ Een goed gevoel voor ritme is belangrijk❖ Veel coördinatie nodig door vaak gelijktijdig gebruik van handen en voeten❖ Rompstabiliteit

Aanpassingen

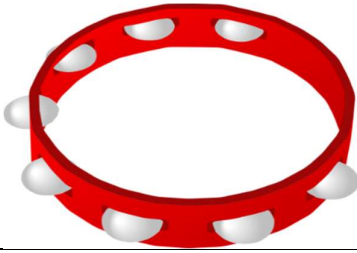
- ❖ Bij de xylofoon kunnen er staven weggenomen worden om zo gemakkelijker de juiste staaf aan te slaan
- ❖ Gebruik van kleuren
- ❖ Gebruik van een elektrisch drumstel kan een hulpmiddel zijn. Dit kan handig zijn om in stilte te oefenen met koptelefoon (enkel de muzikant krijgt feedback)
- ❖ Aangepast zitmateriaal

Triangel

Wood block

Tamboerijn

Trommel

Djembé

Bongo

Boomwhackers

Drum

Pauken

Xylofoon

Snaarinstrumenten

“Door de veelzijdigheid van het instrument wordt er al snel een muzikale liefde gecreëerd”

-
1. Gitaar
 2. Harp
 3. Piano

Gitaar

Voordelen	Nadelen
<ul style="list-style-type: none">❖ Kan je stevig en dicht tegen het lichaam houden❖ Snel een herkenbare en eenvoudige melodie spelen❖ Erg sociaal instrument en leuk om gezang te begeleiden. (vb. jeugdbeweging, met vrienden,...)❖ Vaak akkoorden spelen (geen kennis van noten noodzakelijk)	<ul style="list-style-type: none">❖ Vraagt enige coördinatie tussen beide handen en selectiviteit van de vingers❖ Fijnmotorisch vormt dit een uitdaging wegens de vingerplaatsing

Aanpassingen

- Het gebruik van een elektrische gitaar kan een hulpmiddel zijn. Met koptelefoon kan er in stilte geoefend worden (enkel de muzikant krijgt feedback)
- De grootte van het instrument kan aangepast worden. Er bestaan gelijkaardige instrumenten met minder en/of dikkere snaren (vb. ukelele, basukelele, basgitaar)
- Gebruik van kleurstickers aan de snaren of op de freds kunnen herkenningspunten zijn

Harp

Voordelen	Nadelen
<ul style="list-style-type: none">❖ Kan je dicht tegen het lichaam houden (rust op de schouder)❖ Door de grootte van het instrument is de afstand tussen de snaren redelijk ruim en dus goed bespeelbaar	<ul style="list-style-type: none">❖ Vraagt enige coördinatie tussen beide handen en de verschillende vingers❖ Groot en zwaar instrument❖ Tegelijkertijd grof- en fijnmotorische handelingen vereist❖ Niet eenvoudig om meteen het juiste octaaf te vinden

Piano

Voordelen	Nadelen
<ul style="list-style-type: none">❖ Symmetrische houding❖ Je kan zowel bimanueel als met één hand spelen❖ Snel herkenbare liedjes❖ Samenspel mogelijk	<ul style="list-style-type: none">❖ Voet-handcoördinatie❖ Selectiviteit van de vingers❖ Niet eenvoudig om meteen het juiste octaaf te vinden❖ Twee notenbalken tegelijkertijd lezen in 2 verschillende sleutels❖ Verschillende ritmes voor beide handen

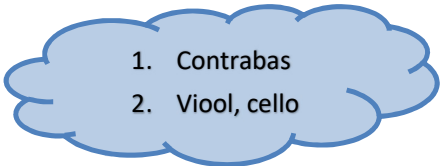

Aanpassingen

- Gebruik van kleurstickers op de toetsen kunnen herkenningpunten zijn
- Zitten op een stoel met leuning voor meer stabiliteit
- De grootte van het instrument kan aangepast worden. Er bestaan keyboards met minder octaven en zonder pedaal

Strijkinstrumenten

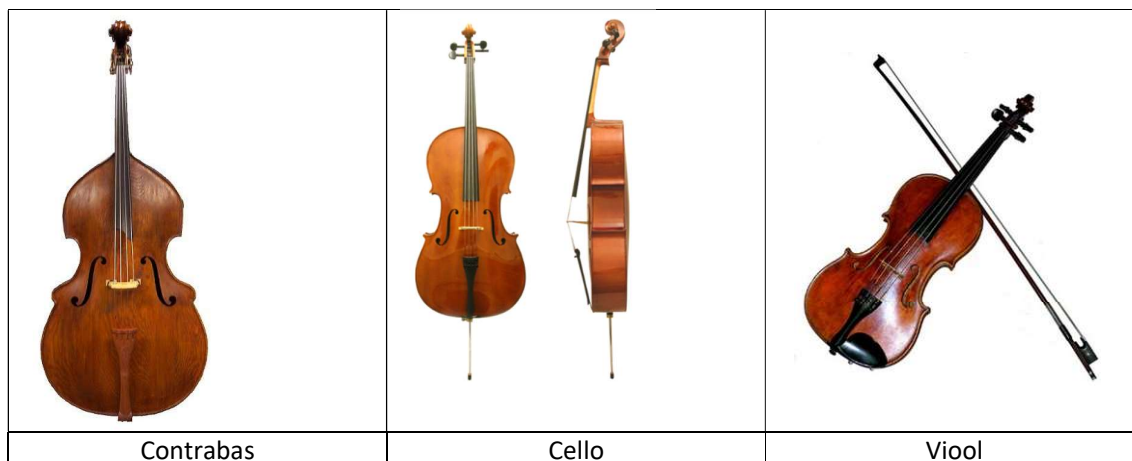
“Uit de vragenlijsten blijkt dat de cello en contrabas door 60% van de respondenten gezien worden als toppers!”

-
1. Contrabas
 2. Viool, cello

Voordelen	Nadelen
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Hoe groter het instrument (contrabas t.o.v. viool), hoe minder precisiewerk qua vingerzetting en hoe groter de afstand tussen de snaren ❖ In verschillende maten verkrijgbaar vb. 1/4 viool,... , 4/4 viool, altviool, cello, contrabas ❖ De contrabas wordt vaak gebruikt als tokkelinstrument, wat eenvoudiger kan zijn dan strijken 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Snaren liggen dicht bij elkaar. Moeilijk om de snaren mooi apart te bespelen ❖ Moeilijk om de druk op de strijkstok te doseren ❖ Zeer sensitieve instrumenten (je hoort snel een valse noot, kras,...) ❖ Beide handen voeren andere bewegingen uit, wat enige vorm van coördinatie vraagt. Ook de nood aan selectiviteit van de vingers kan een nadeel vormen ❖ Speelhouding: minder stabiel

Aanpassingen

- Gebruik van kleurstickertjes op de snaren kan een hulpmiddel zijn
- Toevoegen van visuele controle, vb. een spiegel

Zang

“Zang wordt door meer dan 50% van de muziekdocenten, die de vragenlijsten invulden, aangeraden. Het is uitdagend, heeft een aantal positieve effecten op het lichaam maar is qua grove motoriek en oog hand coördinatie niet belastend!”

Voordelen	Nadelen
<ul style="list-style-type: none">❖ Snel resultaat: plezierbeleving❖ Kennis van noten(leer) is een meerwaarde maar zeker niet noodzakelijk❖ Zowel individueel als in groep❖ Geen grove of fijne motoriek nodig	<ul style="list-style-type: none">❖ Meerstemmigheid❖ Talentaafhankelijk

Aanpassingen

- Meezingen met een cd-speler
- Door veel naar muziek te luisteren, kan je beter toonhoogtes inschatten
- Er bestaan heel veel verschillende genres, zingen is gemakkelijker als je de muziek graag hoort
- De klank is mooier in stand dan in zit

Tips en tricks

Ten eerste is het zeer belangrijk dat het kind een instrumentkeuze maakt op basis van eigen motivatie, mits lichte sturing van de ouders en muziekdocent. Deze motivatie kan er toe bijdragen dat het kind meer succeservaringen ondervindt. Het graag bespelen van het instrument is dus een sterk beïnvloedende factor.

Naast de motivatie is gepaste ondersteuning van muzikleerkrachten noodzakelijk. Dit kan door rekening te houden met volgende zaken:

- Rustige omgeving met weinig prikkels
- 1 op 1 begeleiding
- Notenbalken uitvergroten
- Elke stap vooruit belonen (positieve feedback). Niet focussen op het eindresultaat.
- De lat iets lager leggen, meer de nadruk leggen op plezierbeleving i.p.v. focussen op presteren
- Lestempo aanpassen aan het kind
- Veel herhalen (automatisatie verloopt wat minder vlot)
- Uitleg als leerkracht zo kort en eenvoudig mogelijk
- Nieuw muziekstuk eerst voorspelen.
- Duet met de leerling kan voor extra plezierbeleving zorgen
- Kleuren op instrument of partituur en pictogrammen gebruiken om het visuele aspect te stimuleren
- Verbaal oefenen
- Bij een lage romptonus kan het aangewezen zijn om het kind te laten zitten tijdens het bespelen van een instrument

Ook de ouders kunnen hun steentje bijdragen. Indien ouders zelf geïnteresseerd zijn, kunnen ze samen met hun kind naar de les gaan om een instrument te leren spelen. Daarnaast zal een goed gesprek met de muzikleerkracht over de problematiek van je zoon of dochter de leerkracht meer inzicht bijbrengen en zorgen voor meer begrip. Verder kunnen ouders er op toezien dat er thuis voldoende geoefend wordt. Een instrument leren bespelen zonder thuis te oefenen is voor elk kind onbegonnen werk. Kinderen met DCD hebben hier vaak nog meer nood aan omdat de automatisatie vaak trager verloopt.

Voor kinderen met DCD is het leren bespelen van een instrument vaak een grotere uitdaging, al wil dit niet zeggen dat het niet het proberen waard is.